

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WROCŁAWSKIEGO SEJMIKU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W 2008 ROKU.

Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych realizował swoje podstawowe zadania statutowe w ramach dwu jednostek organizacyjnych:

1. Wrocławskiego Ośrodka Informacji Osób Niepełnosprawnych
2. Ośrodka Szkolenia Osób Niepełnosprawnych

oraz wydzielonych projektów:

1. Programu Wspomaganego Zatrudniania TRENER
2. Programu „Wrocław bez Barrier”
3. Programu „Budowa systemu usług asystenckich we Wrocławiu. Program pilotażowy”
4. Programu „Bez Barrier Dolny Śląsk”
5. Programu „Ruch dla każdego- aktywny niepełnosprawny”
6. Programu „Równe szanse”

WROCŁAWSKI OŚRODEK INFORMACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowa działalność WOION była prowadzona w dni robocze w godzinach 8⁰⁰ - 18⁰⁰. Działalność polegała na udzielaniu informacji i poradnictwa dotyczących wszystkich sfer życia i aktywności osób niepełnosprawnych, w tym przede wszystkim o:

- prawach i możliwościach osób niepełnosprawnych,
- zmieniających się przepisach prawnych,
- ulgach i uprawnieniach z tytułu niepełnosprawności,
- możliwości podjęcia zatrudnienia i pośrednictwa pracy,
- formach i miejscach leczenia, rehabilitacji i wypoczynku,
- możliwości leczenia, rehabilitacji, kształcenia i doksztalcania dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- dostępnym sprzęcie rehabilitacyjnym i pomocniczym dla osób niepełnosprawnych,
- organizacji przestrzeni urbanistycznej i architektonicznej oraz wewnątrz pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- organizacjach pozarządowych osób niepełnosprawnych oraz organizacjach i instytucjach realizujących zadania na rzecz tych osób.

Wszystkie informacje były upowszechnione w postaci elektronicznej na stronie www.wson.wroc.pl.

Podstawową ofertą Ośrodka była możliwość korzystania ze specjalistycznego poradnictwa: prawnego, socjalnego, psychopedagogicznego, co jest wynikiem rozeznaczonych (w oparciu o doświadczenie lat ubiegłych) potrzeb zgłaszanych przez kontaktujące się z ośrodkiem osoby niepełnosprawne i ich rodziny, znajdujące się w sytuacjach trudnych bądź w stanie kryzysu związanego z długotrwałym stresem, uczuciami lęku oraz bezradności.

Z informacji korzystały ponadto wszystkie osoby zainteresowane problematyką niepełnosprawności – pracownicy urzędów, specjaliści, studenci, media, pracodawcy.

Z oferty WOION osoby zainteresowane korzystały poprzez kontakty osobiste, korespondencyjne i telefoniczne a także poprzez pocztę elektroniczną (na stronie WSON umieszczona została podstrona „Porady on-line”). Informację i poradnictwo w zakresie ogólnym i pomocy socjalnej prowadzili pracownicy merytoryczni WSON.

Na bieżąco była uzupełniana i aktualizowana baza danych WOION oraz internetowa strona organizacji <http://wson.wroc.pl> z podstawowymi wiadomościami o WSON i innych organizacjach działających w środowisku osób niepełnosprawnych oraz elektroniczna edycja Informatora dla osób niepełnosprawnych.

Prowadzona była stosowna dokumentacja zrealizowanych porad i podjętych interwencji, pozwalająca na ewaluację ilościową i jakościową zrealizowanego zadania. Dokumentacja prowadzona była z zachowaniem zasad ochrony danych osobowych i wszelkich innych dóbr osobistych uczestników zadania. Dokumentacja ta pozwala, oprócz ewaluacji realizowanego zadania, na pełniejsze rozpoznanie obszarów życia osób niepełnosprawnych, w których najczęściej występują problemy generowane zjawiskiem niepełnosprawności w rodzinie.

Prowadzone było także poradnictwo dla organizacji pozarządowych, przede wszystkim w zakresie zarządzania organizacją, zarządzania finansami w organizacji, aspektów prawnych w organizacji. Udzielano liderom i pracownikom organizacji wsparcia w zakresie przygotowywania i wniosków o dofinansowanie projektów i ich rozliczania. Z oferty informacyjno – poradniczej, kierowanej do organizacji pozarządowych skorzystali w przeciągu roku liderzy kilkunastu organizacji osób niepełnosprawnych.

Zespół WOION uczestniczył w pracach nad tworzeniem lokalnych programów rozwiązywania problemów środowiska osób niepełnosprawnych oraz zaspokajania ich potrzeb.

Poprzez stały kontakt z przedstawicielami lokalnej prasy, stacji radiowych i TV, rozpowszechniliśmy informację na temat ważnych dla środowiska osób niepełnosprawnych wydarzeń, jak również istotnych informacji dotyczących problematyki niepełnosprawności i promujących jej znajomość w społeczeństwie. Współpraca ta pozwoliła na szerzenie rzetelnej informacji na temat problemów środowiska oraz tworzenia pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.

Według ustalonego harmonogramu osoby zainteresowane korzystały z porad w zakresie:

- prawnym – prowadzone przez radcę prawnego (wtorek, środa, czwartek 10.00 – 14.00) ; radca prawni w swojej pracy korzysta z aktualizowanej co miesiąc bazy aktów prawnych (LEX OMEGA)
- psychopedagogicznym – prowadzone przez pedagoga rewalidacji i psychologa (wizyty umawiane indywidualnie),
- socjalnym i ogólnym – codziennie 8.00 – 18.00.

Radca prawny udzielił w ciągu roku około 500 porad w formie wizyt osobistych oraz tyle samo porad on-line (wiele spraw prowadzonych było w postaci wielokrotnych wizyt). Porady prawnika najczęściej dotyczyły:

- spraw ZUS, rent, zasiłków - 32,5 %
- odwołań, skarg, pozwów - 17,8 %
- spraw dotyczących prawa pracy - 16,7 %
- spraw mieszkaniowych osób niepełnosprawnych - 8,5 %
- spraw rodzinnych - 8,0 %
- przestrzegania praw o.n., ulg - 5,8 %
- spraw organizacji pozarządowych - 2,3 %

Bezpośrednio z różnych form informacji i porad prowadzonych w ramach realizowanego zadania korzystało dziennie 25 – 30 osób (łącznie w roku około 4500 osób). Były to zarówno osoby niepełnosprawne, jak i członkowie ich rodzin (około 25%) i liderzy organizacji osób niepełnosprawnych.

Radca prawny udzielił prawie 493 porady w formie wizyt osobistych (wiele spraw prowadzonych było w postaci wielokrotnych wizyt). Najczęściej porady dotyczyły spraw związanych z orzecznictwem, zabezpieczeniami społecznymi i socjalnymi, spraw związanych z zatrudnieniem oraz spraw odwoławczych, skarg i pozwów.

Do WOION osobiście zgłaszały się o pomoc głównie osoby z miasta Wrocławia i najbliższej okolicy, osoby zamieszkałe poza Wrocławiem korzystały głównie z informacji i porad telefonicznych i on-line. Tą drogą prawnik udzielił prawie 500 porad prawnych.

Efekty realizowanego zadania są trudne do zmierzenia bezpośrednio, ze względu na brak odpowiedniej informacji zwrotnej ze strony osób korzystających z usług WOION. Możemy jednak pośrednio ocenić efekty podjętych przez nas działań poprzez ocenę poziomu wiedzy na temat praw należnych osobom niepełnosprawnym jako pełnoprawnym członkom społeczeństwa oraz oceny zmiany stopnia zaradności życiowej osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Pośrednio taką ocenę uzyskujemy od

pracowników instytucji, z którymi kontaktują się te osoby w różnych sytuacjach życiowych. Wiele osób niepełnosprawnych w tych kontaktach powołuje się na informacje i wiedzę uzyskaną w WOION.

OŚRODEK SZKOLENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W ramach działalności Ośrodka Szkolenia Osób Niepełnosprawnych w 2008 roku prowadzone były:

- **Kursy komputerowe.**

Program kursów obejmował: podstawy obsługi komputera, poznanie systemu operacyjnego Windows, praca z edytorem tekstu Word, arkuszem kalkulacyjnym Excel, praca z Internet Explorer oraz Outlook Express. Łączny czas trwania 1 kursu wyniósł 60 godzin.

Wszystkie kursy zakończone były sprawdzianem nabytych umiejętności potwierdzonym stosownym zaświadczeniem.

Kursy prowadzone były w grupach 6 - 7 – osobowych. Jest to optymalna liczebność grupy dla osób niepełnosprawnych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi z dysfunkcji narządu ruchu oraz utrudnieniami w komunikowaniu się, pozwalająca na efektywną pracę i nabycie przez uczestników przekazywanej im wiedzy i umiejętności.

W 2008 roku w ramach dofinansowania z PFRON przeprowadzono 9 kursów, które z wynikiem pozytywnym ukończyło 57 osób niepełnosprawnych.

Kursy prowadzone były przez informatyków z przygotowaniem pedagogicznym oraz doświadczeniem w nauczaniu osób dorosłych, także osób z różnego typu i stopnia niepełnosprawnością. Uczestnikami 4 kursów były osoby głuche i niedosłyszące. Kursy te prowadzone były przez informatyka surdopedagoga w języku migowym. Dwa z nich obejmowały program podstawowy obsługi komputera, dwa były kursami doskonalącymi (grafika prezentacyjna, program Power Point i arkusz kalkulacyjny Excel).

▪ Kurs „Eksternistyczny egzamin dojrzałości”

Zajęcia przygotowujące do eksternistycznego egzaminu dojrzałości to kontynuacja dwu edycji eksternistycznej szkoły średniej realizowanych w latach 2005 - 2007.

W kursie udział wzięły osoby niepełnosprawne, które z różnych względów nie mogły kontynuować nauki szkolnej a ze względu na znaczne dysfunkcje ruchowe bądź niepełnosprawność złożoną mają utrudniony bądź niemożliwy dostęp do kursów organizowanych w CKU czy innych placówkach kształcenia dorosłych. Osoby te posiadają specjalne potrzeby edukacyjne, zwłaszcza w zakresie metod i wymiaru czasu spotkań z wykładowcami oraz warunków przeprowadzania egzaminów (np. osoby ze znacznymi zaburzeniami mowy i dysfunkcją wszystkich kończyn).

Grupa realizująca kurs przygotowujący do egzaminu dojrzałości liczyła 6 osób.

Zajęcia z przedmiotów objętych egzaminem (język polski, matematyka, biologia, język obcy) prowadzili nauczyciele Centrum Kształcenia Ustawicznego we Wrocławiu, z odpowiednim przygotowaniem i doświadczeniem w pracy pedagogicznej z osobami dorosłymi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Po zakończeniu cyklu zajęć przedmiotowych uczestnicy przystąpili w maju - czerwcu 2008 roku do egzaminu dojrzałości prowadzonego w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej przy Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.

Wszystkie osoby zdały egzaminy pozytywnie i uzyskały świadectwa dojrzałości.

PROGRAM WSPOMAGANEGO ZATRUDNIANIA „TRENER”

Cele i zadania programu było stworzenie realnej szansy otrzymania stałej pracy zarobkowej dla osób najbardziej dyskryminowanych na rynku pracy tj. osób upośledzonych umysłowo oraz z zaburzeniami psychicznymi, a tym samym podniesienie ich jakości życia i samooceny,

W 2008 roku w ramach zadania prowadzono:

1. kontynuację działalności trenerów pracy wspomaganej – przygotowanie kandydatów do zatrudnienia, poszukiwanie miejsc pracy, szkolenia na

stanowiskach pracy, długoterminowe monitorowanie osób już zatrudnionych oraz równoległe prowadzenie dla nich grup wsparcia.

2. Trenerzy monitorowali osoby już zatrudnione i szkolili na nowych stanowiskach pracy kolejnych klientów w następujących firmach na otwartym rynku:
3. zrealizowano program szkoleń dla trenerów pracy wspomaganej (nabór i przygotowanie kandydatów na trenerów pracy pozwoliło na zatrudnienie w czerwcu dodatkowych 2 trenerów)
4. realizowano program aktywizujący kierowany do uczniów szkół specjalnych (zrealizowano go podczas wizyt w 2 szkołach wrocławskich przy ulicy Wejherowskiej)
5. program wspierający i przygotowujący osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy zawodowej prowadzono we współpracy z wrocławskimi warsztatami terapii zajęciowej (ul. Litomska i Wystawowa),
6. zorganizowano spotkania promujących wspierane zatrudnianie wśród kadry i uczestników

warsztatów terapii zajęciowej oraz rodzin osób, do których kierowany jest program i

uczestniczących w programie – cały okres realizacji zadania (2 spotkania)

7. rozpoczęliśmy wspomagane zatrudnienie osób ze sprzężonymi niepełnosprawnościami (grupa 6 osób z mpdz oraz dystrofią mięśniową),

Przygotowanie kandydatów do zatrudnienia prowadzone było na terenie placówek, które są miejscem dziennego pobytu dla uczestników programu (wrocławskie WTZ, Młodzieżowe Centrum Terapeutyczno - Rehabilitacyjne Stowarzyszenia OSTOJA, Stowarzyszenie „Przyjaciół w Kryzysie”, ŚDS przy ul. Okulickiego i domem ARKA). Prowadzone były szkolenia na stanowiskach pracy oraz praktyki zawodowe przygotowujące uczestników projektu do podjęcia pracy płatnej (najwięcej praktyk realizujemy w restauracjach AmRest, Firmie Cateringowej NAJBOR, Pubie Salvador, DPS Rędzińska). Trenerzy zatrudnieni są w zróżnicowanym wymiarze godzinowym niezbędnym do prawidłowej realizacji projektu i wynikającym z liczby pozyskanych miejsc pracy dla zatrudnianych osób niepełnosprawnych (praca w systemie zadaniowym). Pracują w różnych środowiskach i w czasie podporządkowanym potrzebom wspieranych przez nich osób niepełnosprawnych i ich pracodawców. Rozliczanie pracy trenerów odbywa się w oparciu o prowadzoną przez nich dokumentację (karty pracy, raporty bieżące i miesięczne z realizacji zadania). Podejmowane

przez zespół trenerów działania kierowane były do grupy 78 osób (osoby przygotowywane do zatrudnienia, szkolone na stanowiskach pracy i już zatrudnione, pozostające w okresie monitorowania pracy). W 2008 roku zespół 8 trenerów obejmował długoterminowym wsparciem i monitorowaniem 58 osób zatrudnionych i takich, które weszły przy wsparciu trenera na rynek pracy, jednak z różnych względów nie kontynuują czasowo zatrudnienia – są czasowo zawieszani poszukując nowego stanowiska pracy.

Nasi klienci to osoby z niepełnosprawnością intelektualną (8 w stopniu znacznym, 35 w stopniu umiarkowanym), psychiczną (1 ze znaczną, 8 z umiarkowaną) oraz ze sprzężonymi dysfunkcjami (3 osoby), 3 osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności intelektualnej ze współistniejącymi zaburzeniami psychicznymi. Spośród osób zatrudnionych $\frac{3}{4}$ posiada umowę o pracę, $\frac{1}{4}$ pracuje w oparciu o umowy cywilno-prawne. Osoby wspierane przez trenerów pracują w zróżnicowanym wymiarze czasu pracy 9 (minimum to $\frac{1}{4}$ etatu) – wymiar ten zależy zarówno od potrzeb pracodawcy jak i od możliwości pracownika niepełnosprawnego.

W praktykach zawodowych prowadzonych przez trenerów jako przygotowanie do podjęcia pracy uczestniczy rotacyjnie 26 osób przygotowujących się do podjęcia płatnej pracy.

Proces przygotowania i zatrudnienia uczestników zadania jest systematycznie opisywany w dokumentacji prowadzonej przez trenerów dla każdej z osób uczestniczących w zadaniu.

Najbardziej wymiernym efektem realizacji zadania są pozyskane miejsca pracy i trwałego zatrudnienia przez osoby uczestniczące w programie oraz przygotowanie grupy kolejnych kandydatów do wejścia na rynek pracy poprzez wykształcenie u nich podstawowych, niezbędnych w pracy umiejętności społecznych. Aktywizacja tych osób pozwoli na podniesienie ich statusu społecznego i zmniejszenie stopnia bezradności życiowej.

Dodatkowym efektem realizacji programu jest stworzenie podstaw ogólnopolskiej sieci jednostek realizujących wspomaganie zatrudnienie zgodnie z modelem wrocławskiego modelu Job Coaching przy współudziale środków PFRON.

„Wrocław bez barier”

W okresie od 02 stycznia – 31 grudnia 2008 r. w ramach Programu zrealizowano następujące działania:

- **Kontynuacja kampanii informacyjnej** z wykorzystaniem materiałów drukowanych (ulotki, broszurka), mass mediów (konferencje prasowe – np. kampania parkingowa, wywiady radiowe – Radio Rodzina, Radio Wrocław, program TVP1 – W-skersi), bieżąca aktualizacja strony www.wson.wroc.pl oraz rozsyłanie newslettera

- **Razem w szkole**” We współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracja z Warszawy oraz Kuratorium Oświaty we Wrocławiu WSON wydał w nakładzie 15000 egz. zeszyt ćwiczeń „Razem w szkole”. Wydawnictwo skierowane jest do dzieci ze szkół podstawowych i ma na celu, poprzez wypełnianie zeszytu ćwiczeń, przybliżyć tematykę osób niepełnosprawnych. Dystrybucja zeszytów odbywała się za pośrednictwem Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.

- **Organizacja spotkań z młodzieżą**

Otwarcie wystawy fotograficznej "Wrocław bez barier" oraz spotkanie z młodzieżą w LO nr VII we Wrocławiu - 10 marca – 18 kwietnia 2008 r.

W dniu 10 marca 2008r. w VII LO przy ul. Kruczej 49 we Wrocławiu Sławomir Piechota - poseł na Sejm RP oraz Krystyna Krzyżanowska - dyrektor VII L.O. dokonali otwarcia wystawy fotograficznej "Wrocław bez barier". Po tej uroczystości odbyło się pierwsze z cyklu spotkań zaproszonych gości z młodzieżą, na którym dyskutowano m.in. czy istnieje w Polsce społeczeństwo obywatelskie?, czy Wrocław jest miastem bez barier? czy osoby niepełnosprawne są dyskryminowane? W spotkaniu uczestniczyli m.in.: Sławomir Piechota - przewodniczący Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, poseł na Sejm RP, Tadeusz Krasoń - prezes WSON oraz Paweł Nopora - koordynator programu „Wrocław bez barier”, Adam Ćwikła - Dyrektor Okręgu Polski Związek Niewidomych, Damian Dudala - Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych DSWE, przedstawiciel Polskiego Związku Głuchych, Ariel Fecyk - student z Politechniki Wrocławskiej oraz ponad 100 uczniów VII LO. Spotkanie odbyło się dzięki współpracy Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Parlamentu Młodzieży Wrocławia oraz Szkolnego Klubu Europejskiego z VII LO.

Kolejne spotkania odbyły się w:

- Liceum Ogólnokształcącym Nr VII im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego we Wrocławiu, ul. Krucza 49 - 10.03.2008 r.
- Zespole Szkół Nr 14 we Wrocławiu, ul. Brücknera 10 - 22.10.2008 r.
- Prywatnym Żeńskim Liceum Ogólnokształcącym Sióstr Urszulanek UR we Wrocławiu, Plac Biskupa Nankiera 16 - 3.11.2008 r.
- Dolnośląskim Zakładzie Doskonalenia Zawodowego we Wrocławiu Zespół Szkół Liceum Ogólnokształcące, Aleja Wiśniowa 81 - 5.11.2008 r.
- Zespole Szkół Nr 10 we Wrocławiu, ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 9 - 13.11.2008 r.
- "abor" - Prywatnym Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu, Pabianicka 2 - 14.11.2008r.
- Liceum Katolickim we Wrocławiu, ul. Szkocka 64 -
- Zespole Szkół nr 6 we Wrocławiu, ul. Hutnicza 45 - 9.12.2008 r.
- Zespole Szkół Teleinformatycznych i Elektronicznych we Wrocławiu, ul. gen. Józefa Hauke Bosaka 21 - 11 grudnia 2008 r.

Spotkanie WSON - PMW - 23.01.2008 r.

Na styczniowej sesji Parlamentu Młodzieży Wrocławia przedstawiciel Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych Kamil Chomentowski miał możliwość przedstawienia, grupie ok. 40 młodych parlamentarzystów reprezentujących młodzież wrocławskich gimnazjów i liceów, działań jakie realizuje Sejmik na rzecz osób niepełnosprawnych we Wrocławiu. Istotnym punktem prezentacji była informacja o kampanii społecznej realizowanej przez WSON - "Wrocław bez barier", a w której od dwóch lat czynnie uczestniczą wolontariusze z PMW, m.in. poprzez aktywny udział w Kampanii Parkingowej - "Czy chciałbyś być na moim miejscu?"

- Konkurs fotograficzny "Wrocław bez barier - 2008"

Uczestnicy konkursu nadsyłali do siedziby Organizatora zdjęcie/zdjęcia dotyczące życia osób niepełnosprawnych na terenie Wrocławia, wykonane przez uczestników w latach 2006 - 2008. Uczestnik mógł dostarczyć jedno zdjęcie lub cykl zdjęć z zaznaczeniem ich kolejności. W dniu 27 października 2008 r. w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, przy ul. Św. Antoniego 36/38 we Wrocławiu odbyło się posiedzenie Kapituły konkursu fotograficznego "Wrocław bez barier". Na konkurs wpłynęło 18 zgłoszeń.

Kapituła w składzie:

- Tadeusz Krasoń - Przewodniczący Kapituły, Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych;
- Zbigniew Jędryczek - Przewodniczący Rady Wojewódzkiej Polskiej Organizacji Pracodawców Osób Niepełnosprawnych;
- Mieczysław Michalak - Fotoreporter, Kierownik Działu Foto "Gazeta Wyborcza";
- Sławomir Piechota - Przewodniczący Rady Programowej Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm R.P.;
- Bartłomiej Skrzyński - dziennikarz, rzecznik prasowy Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych;
- Janusz Telejko - Z-ca Dyrektora Katolickiego Radia "Rodzina";
- Marcin Sokołowski - Dyrektor Oddziału Dolnośląskiego PFRON;

nagrodziła następujące prace:

- w kategorii zdjęcie pojedyncze:

I nagroda - 2000 PLN - Paweł Łączny (Godło: Pawła)

II nagroda - 1000 PLN - Tomasz Zdobylak (Godło: Tomos)

III nagroda - 500 PLN - Ałanas Ałanassov (Godło: Dziewczynka z Down'em)

- w kategorii fotoreportaż

I nagroda - 2000 PLN - Paweł Łączny (Godło: Pawła)

II nagroda - 1000 PLN - **Dorota Pasiewicz (Godło: Mikado)**

III nagroda - 500 PLN - **nie przyznano**

Wyróżnienie - **Marta Dymek (Godło: MD 12345)**

Wręczenie nagród laureatom konkursu fotograficznego odbyło się na uroczystej Gali z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w dniu 6.12.2008 r.

- KAMPANIA PARKINGOWA 2008 - "Czy naprawdę chciałbyś być na naszym miejscu?" Bezprawne parkowanie na kopercie - to się nie opłaca!

W maju i czerwcu 2008 r. prowadzono, we współpracy z wolontariuszami na terenie Starego Miasta, akcję ulotkową uświadamiającą kierowcom, aby nie parkowali na miejscach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Jednocześnie trwały prace nad włączeniem się w V edycję ogólnopolskiej Kampanii Parkingowej - "Czy naprawdę chciałbyś być na naszym miejscu?" zainicjowanej przez warszawskie Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji. We Wrocławiu kampania ruszyła 16 września 2008 r. –tego dnia odbyła się w WSON konferencja prasowa. Głównym celem kampanii było przekonanie Polaków, że zajmowanie miejsc parkingowych osobom niepełnosprawnym znacznie ogranicza ich swobodne poruszanie się i funkcjonowanie w społeczeństwie. W ramach podjętych przez WSON działań została wydana mapka centrum Wrocławia (1000 szt) z zaznaczonymi miejscami parkingowymi dla osób niepełnosprawnych. Ponadto Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych wyszedł z propozycją pomalowania całej koperty na niebiesko (we Wrocławiu ma to miejsce np. na lotnisku), co jeszcze bardziej uzmysłowi dla kogo jest ona przeznaczona. W okresie wrzesień - grudzień WSON we współpracy z Wrocławskim Centrum Wolontariatu rozdano mieszkańcom Wrocławia 15 000 szt. ulotek informujących o kampanii. Ponadto wykonano 500 szt. czapeczek z logo kampanii parkingowej, które otrzymali m.in. wolontariusze pracujący przy rozdawaniu ulotek. Kampania parkingowa we Wrocławiu realizowana była przez Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji oraz Wrocławskim Centrum Wolontariatu.

W Kampanii Parkingowej w roku 2008 r. wzięli udział wolontariusze z następujących grup:

1. Zespół Szkół nr 3, ul. Szkocka 62-64, Wrocław – 19 osób. Koordynator wolontariatu: Anna Kurowska

2. Zespół Szkół Ekonomiczno – Administracyjnych, ul. Worcella 3, Wrocław – 8 osób

Koordynatorzy wolontariatu: Anna Warachim, Marlena Bujok – Bercz

3. Gimnazjum nr 1, ul. Jelenia 7, Wrocław – 14 osób

Koordynator wolontariatu: Bożena Drab

4. Zespół Szkół nr 5, ul. Hanke Bossaka 33, Wrocław – 21 osób

Koordynator wolontariatu: Hanna Pokropska

5. Publiczne Gimnazjum nr 1, ul. Św. Brata Alberta 9, Czernica – 2 osoby

Koordynator wolontariatu: Bożena Dereń – Rozdziałowska

6. Gimnazjum nr 13, ul. Reja 1/3, Wrocław – 2 osoby

Koordynator wolontariatu: Magdalena Uruska

7. Parlament Młodzieży Wrocławia – 9 osób

8. Gimnazjum nr 6, al. Pracy 2, Wrocław – 5 osób

Koordynator wolontariatu: Anna Chocholska

Koordynatorzy akcji: Katarzyna Połoczańska, Oktawia Skowrońska

Nagrody dla wolontariuszy zostały wręczone podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Wolontariusza, która odbyła się 8 grudnia 2008 roku w Centrum Kultury Wrocław-Zachód przy ul. Chociebuskiej 4-6.

- WKŁADKA do czasopisma „Integracja”

W listopadzie 2008 r. została wydana 20 stronicowa Wkładka (format A4, nakład 50 000 szt.), w której znajdują się materiały informacyjne dotyczące „Wrocławia bez barier”. Była ona dystrybuowana z ogólnopolskim magazynem „Integracja” skierowanym do osób niepełnosprawnych, ich rodzin i przyjaciół.

We Wkładce m.in.:

W labiryncie własnych barier – Sławomir Piechota

„SKRZYŃIA” na przekór stereotypom – Jarosław Perduta

Trzebnickie Forum po raz czwarty! – Bartłomiej Skrzyński

Kajakami po Odrze – Bohdan Krakowski

Marzenia spełniają się w ZOO – Dział Dydaktyczny ZOO

Ze świata wrocławskich krasnali - Bartłomiej Skrzyński

Ratusz widoczny dla niewidomych – Paweł Napora

Koszykówka na wózkach – Robert Szarek

Rowerem sprawniej – Bartłomiej Skrzyński

Damian Dudata - Od surdopedagogiki do pomagania innym – Bartłomiej Skrzyński

Wrocław Cup 2008 – Jacek Wierdak

- IV edycja Plebiscytu "DOBRE PRAKTYKI" - na inicjatywy najlepiej służące osobom niepełnosprawnym w perspektywie 15-lecia Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych

Plebiscyt ma upowszechniać oraz nagradzać ludzi i działania służące aktywności osób niepełnosprawnych.

W dniu 17 listopada 2008 roku w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych odbyło się posiedzenie Kapituły, która wyłoniła pięciu niżej wymienionych laureatów IV edycji Plebiscytu "Dobre Praktyki" - w perspektywie 15-lecia Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych:

1. J.E. Ks. Arcybiskup Marian Gołębiewski Metropolita Wrocławski
2. Rafał Dutkiewicz Prezydent Wrocławia
3. Joanna i Sławomir Golec
4. Małgorzata Gorący
5. Sławomir Piechota

Laureatów wyłoniła Kapituła w składzie:

1. Tadeusz Krasoń - Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych - Przewodniczący Kapituły
2. Bogumił Maszewski - Wiceprezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych
3. Sławomir Piechota - Przewodniczący Rady Programowej Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm RP
4. Tomasz Wilanowski - przedstawiciel Wydziału ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego
5. Ewa Wójcik - Kierownik Działu Adaptacji Osób Niepełnosprawnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu

Ogłoszenie wyników Plebiscytu odbyło się podczas uroczystej Gali z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w dniu 6 grudnia 2008 r. Nagrodzone osoby otrzymały statuetki 3 krasnali na postumencie z granitu.

- Gala "Wrocław bez barier - 2008"

3 grudnia obchodzony był Światowy Dzień Osób Niepełnosprawnych. Z tej okazji trzy dni później Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych zorganizował w Auli Papieskiego Wydziału Teologicznego galę "Wrocław bez barier - 2008". W uroczystościach, związanych także z piętnastolecie WSON- uczestniczył m.in. Rafał Dutkiewicz, prezydent Wrocławia i Władysław Sidorowicz, senator RP. Ponad dwustu pięćdziesięciu gości, przedstawiciele parlamentu RP, samorządów dolnośląskiego i wrocławskiego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, jak i samych

laureatów uczestniczyło w gali "Wrocław bez barier - 2008". Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, obchodzący w tym roku jubileusz piętnastolecia działalności, od czterech lat organizuje plebiscyt "Dobre Praktyki", w którym nagradzane są osoby, firmy i instytucje wspierające osoby niepełnosprawne. W tym roku wśród laureatów znaleźli się: prezydent Wrocławia **Rafał Dutkiewicz** - "za dużą wrażliwość społeczną i przyczynianie się do zwiększenia wydatków na osoby niepełnosprawne", metropolita wrocławski abp **Marian Gołębiowski** - "za troskę i zainteresowanie osobami niepełnosprawnymi", **Joanna i Sławomir Golcowie** z firmy Vermeiren Polska, producenta wózków inwalidzkich - przedstawiciele "biznesu odpowiedzialnego społecznie", Małgorzata Gorący z Dolnośląskiego Stowarzyszenia Ostoja m.in. za pomoc niepełnosprawnym w owocnym poszukiwaniu pracy oraz poseł **Sławomir Piechota** za "aktywne działanie na rzecz niepełnosprawnych i przełamywanie barier w naszych głowach".

Podczas gali statuetki z okazji XV-lecia działalności z rąk Rafała Dutkiewicza, prezydenta miasta, otrzymali trzej dotychczasowi prezesi Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych: **Bogumił Maszewski**, **Zdzisław Grzelak** i **Tadeusz Krasoń**. Gradem nagród zostali obsypani laureaci w konkursach fotograficznym "Wrocław bez barier" (w ramach programu "Wrocław bez barier" realizowanym przy udziale Urzędu Miejskiego Wrocławia) i "Dolny Śląsk bez barier" (w ramach kampanii "Nie ma barier. Dolny Śląsk" realizowanej z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego), a także konkursie rysunkowym dla dzieci pt.: "Osoba niepełnosprawna w oczach dziecka". Ten ostatni, przy wsparciu dolnośląskiego Kuratorium Oświaty był organizowany w całym województwie. Na galę, w dzień św. Mikołaja, rodzice docierali z małymi laureatami nawet z Karpacza. Podczas gali Rafał Dutkiewicz zapowiedział, że już na początku roku, w styczniu zostanie powołany Miejski Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych.

- ALBUM „15 lat przez Wrocław bez barier”

Celem albumu jest przybliżenie funkcjonowania organizacji pozarządowych, pokazanie osób jak radzą sobie z napotykanymi barierami, pracują, spędzają czas wolny, jakie realizują swoje marzenia (64 str., nakład 1500 szt.).

- Miniatury zabytków Wrocławia - odślonięcie miniatury wrocławskiego ratusza – 23 czerwca 2008 r.

W dniu 23 czerwca 2008 r. przed wrocławskim Ratuszem odbyła się uroczystość odślonięcia jego miniatury z brązu. Jest sto razy mniejsza od oryginału i posiada tablice z opisem w alfabecie Braille'a. Dzięki tej miniaturze, osoby niewidome i niedowidzące będą mogły podziwiać jeden z najstarszych tego typu budynków na świecie. Teraz nie tylko niepełnosprawni obejrzą dłońmi najstynniejszy zabytek Wrocławia, ale wszyscy mogą zobaczyć jak wygląda ratusz z lotu ptaka. W uroczystości odślonięcia miniatury udział wzięli m.in. : Barbara Zdrojewska - Przewodnicząca Rady Miejskiej Wrocławia, Rafał Dutkiewicz - Prezydent Miasta Wrocławia, Jarosław Obremski - Wiceprezydent Miasta Wrocławia, Sławomir Piechota - Przewodniczący Rady Programowej Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm R.P., Tadeusz Krasoń - Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych.

- Działania zrealizowane w ramach kampanii „Wrocław bez barier,” ale nie ujęte w planowanym harmonogramie i budżecie na 2008 r.

1. Prezentacja wyników badań "Zmiana sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych we Wrocławiu w latach 2005-2007". 5 marca 2008 r.

W Ratuszu w Sali Sesyjnej Urzędu Miejskiego odbyła się prezentacja wyników badań zatytułowanych "Zmiana sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych w latach 2005-2007". Badanie wykonał Imas Internacional we Wrocławiu na zlecenie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych. Celem podstawowym badania było porównanie sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych we Wrocławiu w latach 2005-2007. Badanie prowadzone było wśród osób prywatnych (ogółu wrocławian, osób niepełnosprawnych lub ich opiekunów) oraz pracodawców zatrudniających powyżej 20 osób. Na sali zasiedli przedstawiciele Urzędu Miejskiego, Rady Miasta, Biura Prezydenta, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Polskiej Organizacji Pracodawców Osób Niepełnosprawnych, Powiatowego Urzędu Pracy, szkół integracyjnych, stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, pełnomocnicy ds. osób niepełnosprawnych wrocławskich wyższych uczelni oraz mieszkańcy Wrocławia.

2. Spotkanie Pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych wrocławskich uczelni.

30 kwietnia 2008 r. w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych odbyło się spotkanie pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych wrocławskich uczelni. Inicjatorem spotkania był Prezes WSON, pan Tadeusz Krasoń, a tematem "wykorzystanie środków unijnych na rzecz studentów niepełnosprawnych". Na spotkanie przybyli: Dorota Dzieciół z Uniwersytetu Wrocławskiego, Paweł Cylulko z Akademii Muzycznej, Jerzy Borowiec z Politechniki Wrocławskiej oraz Damian Dudała z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej. Rozmawiano o wytyczeniu takich kryteriów wykorzystania środków unijnych, aby umożliwiły one niepełnosprawnym studentom skorzystanie z pełnej oferty edukacyjnej wyższych uczelni. Rozpoczęto prace nad interpelacją w tej sprawie do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz ustalono terminy kolejnych spotkań.

3. "Kosztowna izolacja i dyskryminacja" - 5 MAJA Europejski Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych - konferencja prasowa - Wrocław, 5.05.2008 r.

W dniu 5 maja 2008 r. w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych odbyła się konferencja prasowa z okazji obchodów Europejskiego Dnia Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych. W konferencji wzięli udział Sławomir Piechota, przewodniczący Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, poseł na Sejm RP, Tadeusz Krasoń, prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Tadeusz Malawski - Przewodniczący Zarządu Okręgu Dolnośląskiego Polskiego Związku Niewidomych.

4. Druga edycja warsztatów "ARCHITEKTURA DLA WSZYSTKICH" Wrocław, 31 maja - 1 czerwca 2008 r.

W dniach 31 maja - 01 czerwca 2008 r. Studenckie Koło Naukowe Urbanistyki "CARDO" oraz Studenckie Koło Naukowe "Humanizacja Środowiska Mieszkaniowego" we współpracy z Wrocławskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych zorganizowali II edycję studenckich warsztatów "Architektura dla wszystkich", dotyczących likwidacji barier w obiektach

Politechniki Wrocławskiej, utrudniających studiowanie osobom niepełnosprawnym. Patronat nad warsztatami objął Prorektor Politechniki Wrocławskiej ds. studenckich dr inż. Krzysztof Rudno- Rudziński oraz Marszałek Województwa Dolnośląskiego. W otwarciu warsztatów udział wzięli Prorektor politechniki ds. studenckich dr inż. Krzysztof Rudno-Rudziński, Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych Tadeusz Krasoń, Pełnomocnik Rektora P.Wr. ds. Osób Niepełnosprawnych Jerzy Borowiec oraz "gospodarze" Wydziału Architektury: prof. dr hab. inż. arch. Elżbieta Trocka-Leszczyńska - Prodzikan Wydziału Architektury ds. dydaktyki i dr inż. arch. Andrzej Poniewierka - Prodzikan Wydziału Architektury ds. Studenckich. Oprócz studentów Wydziału Architektury w warsztatach udział wzięli reprezentanci Uniwersytetu Przyrodniczego oraz Politechniki Gdańskiej.

5.Odsłonięcie dwóch nowych - niepełnosprawnych krasnali – 18 czerwca 2008 r.

W dniu 18 czerwca 2008 r. odbyło się odsłonięcie dwóch nowych krasnali reprezentujących środowisko osób niewidomych i niesłyszących. Zostały ustawione przy ulicy Świdnickiej (przy przejściu podziemnym od strony Rynku), tuż obok postawionego w zeszłym roku krasnala na wózku inwalidzkim. W uroczystości odsłonięcia krasnali udział wzięli m.in: Rafał Dutkiewicz - Prezydent Miasta Wrocławia, Jarosław Duda – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Sławomir Piechota - Przewodniczący Rady Programowej Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm R.P., Małgorzata Matyja - Prezes Widex Polska, Tadeusz Krasoń - Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm R.P. z Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

6.IV Trzebnickie Forum Integracyjne AKTYWNI NIEPEŁNOSPRAWNI - dzięki nowoczesnym pomocom technicznym – 13 września 2008 r.

Podczas IV Trzebnickiego Forum Integracyjnego dyskutowano pod hasłem "Aktywni Niepełnosprawni - dzięki nowoczesnym pomocom technicznym". Eksperti opowiadali o pomocach technicznych dla osób niepełnosprawnych. Nie chodziło jednak tylko o sam sprzęt, ale także o przestrzeń, jaka jest tworzona m.in. w ogrodzie botanicznym czy zoo. W kolejnym już IV Trzebnickim Forum Integracyjnym uczestniczył m.in. obecny Sekretarz Stanu w ministerstwie pracy i polityki społecznej - Jarosław Duda , pełniący jednocześnie funkcję pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Sławomir Piechota , poseł na Sejm, a także przewodniczący Komisji Społecznej i Rodziny, a także przedstawiciele Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.. Patrick Vermeiren, współwłaściciel firmy. Relacje z IV spotkania w Trzebnicy można było obejrzeć w programie "W-skersi", emitowanym TVP 1.

„Budowa systemu usług asystenckich. Program pilotażowy”

Od 1.03.2008 r. do 31.12.08 r. realizowaliśmy pilotażowy program budowy systemu usług asystenckich we Wrocławiu. Celem projektu było zaktywizowanie zawodowe i społeczne osób niepełnosprawnych, grupy dyskryminowanej pod względem edukacji, zatrudnienia i stworzenie tym samym dla niej najbardziej potrzebnego systemu wsparcia. Chcieliśmy, aby asystent przede wszystkim ułatwiał osobie niepełnosprawnej wykonywanie czynności dnia codziennego, pomagał jej w uzyskaniu jak największej samodzielności oraz współpracował z instytucjami i organizacjami społecznymi w celu zapewnienia optymalnych warunków do ich samodzielnej rehabilitacji. Rezultatem realizowanego zadania była próba wypracowania systemu i standardu usług asystenckich we Wrocławiu. Oferta była skierowana do osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i miała na celu wspieranie możliwie najbardziej samodzielnego ich funkcjonowania w społeczności lokalnej a przez to poprawę jakości życia ich samych i ich rodzin. Usługi asystentów pozwoliły na lepsze funkcjonowanie osób wspieranych zarówno w życiu osobistym, szkolnym jak i społeczno – zawodowym.

Opracowaliśmy standardy usługi – asystent osoby niepełnosprawnej, korzystając z doświadczeń jednostek, które realizują już podobne projekty w Jarosławiu, Warszawie i Lublinie. Przeprowadziliśmy nabór kandydatów chcących zdobyć kwalifikacje asystenta osoby niepełnosprawnej (zgłosiły się 24 osoby).

Następnie zorganizowaliśmy szkolenie, którego tematami były:

- zadania asystenta osób niepełnosprawnych i sposoby ich realizacji,
  - specyfika funkcjonowania osób z autyzmem i zasady wspierania ich aktywności
  - specyfika funkcjonowania osób niewidomych i zasady wspierania ich aktywności,
  - specyfika funkcjonowania osób z dysfunkcjami ruchowymi i zasady wspierania ich aktywności,
- współpraca z rodziną osoby niepełnosprawnej,
- regulacje prawne a osoba niepełnosprawna.

Po części teoretycznej kandydaci na asystentów odbyli w placówkach rehabilitacyjnych i terapeutycznych stowarzyszeń współpracujących z

WSON, 50- godzinną praktykę w kontaktach z osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Stowarzyszenia te to:

- Dolnośląskie Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu we Wrocławiu.
- Polski Związek Niewidomych Oddział we Wrocławiu,
- Dolnośląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży z MPDz „Ostoja”,

Każda z organizacji przygotowała dostosowane do konkretnego schorzenia swoich członków zasady realizacji usług wspierających asystenta osoby niepełnosprawnej.

Po takim przygotowaniu zatrudniliśmy 4 osoby z najlepszymi predyspozycjami do odbycia trzymiesięcznych staży w roli asystenta u indywidualnych osób niepełnosprawnych.

Projekt wzbudził duże zainteresowanie wśród osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów.

Przez cały okres trwania projektu przyjmowane były zgłoszenia od indywidualnych osób niepełnosprawnych chcących skorzystać z pomocy asystenta jak również zgłoszenia z różnych stowarzyszeń. Wszystkich zainteresowanych dzwoniących do Sejmiku i zgłaszających się osobiście informowaliśmy o projekcie i zasadach korzystania z usług asystenta.

Przeprowadzono też rozmowy z osobami niepełnosprawnymi, zakwalifikowanymi do udzielenia usługi.

Opracowano wzory zgłoszeń dla osób niepełnosprawnych oraz dokumentacji potwierdzającej czas pracy asystentów.

Asystenci w czasie trwania pilotażowego projektu przepracowali łącznie 810 godzin wspierając osoby w różnym wieku (od 8 do 82 lat), z różnymi rodzajami niepełnosprawności (osoby niewidome, z uszkodzeniami i chorobami narządu ruchu, z chorobami neurologicznymi, schorzeniami psychicznymi, schorzeniami układu krążenia i serca), z różnymi stopniami niepełnosprawności, całkowicie lub częściowo niezdolnymi do samodzielnej egzystencji. Najczęściej asystenci pomagali:

- w załatwianiu spraw urzędowych,
- przy wizytach lekarskich,
- w kontaktach towarzyskich,
- w trakcie imprez kulturalnych,

a także w zakupach, pracach porządkowych, przygotowaniu posiłków, wyjściu do kościoła, na cmentarz i w wielu innych sytuacjach.

Objęliśmy usługą asystencką studentkę dziennikarstwa (MPDz.), którą asystentka przywoziła i odwoziła na uczelnię oraz towarzyszyła jej w trakcie wykładów i zajęć.

W czasie trwania programu przyjęliśmy łącznie 58 zgłoszeń z czego 14 zgłoszeń dotyczyło asystenta dla osób na wózkach inwalidzkich, 14 dla osób z autyzmem oraz 30 dla osób z innymi rodzajami niepełnosprawności. Stałą, systematyczną usługą asystenta objęliśmy 14 osób.

„Nie ma barier Dolny Śląsk”

Od 5 sierpnia 2008 r. do 12 grudnia 2008 r. w ramach programu zrealizowaliśmy np. przedsięwzięcia:

- Dolnośląski konkurs fotograficzny "Dolny Śląsk bez barier"

Tematem przewodnim konkursu było szeroko rozumiane życie osób niepełnosprawnych na Dolnym Śląsku. Nadsyłane na konkurs prace mogły być wykonane w latach 2005-2008.

Wydrukowanych zostało 500 plakatów, które zostały rozesłane (ponad 300 plakatów), dzięki wsparciu firmy Vermeiren, do samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych na terenie Dolnego Śląska. Plakaty rozdawaliśmy również podczas IV Trzebnickiego Forum Integryjnego w dniu 13 września 2008r.

O konkursie fotograficznym informowaliśmy w audycjach w PR Wrocław, Radio Rodzina, programie W-skersi - TVP1 oraz tygodniku Gość Niedzielny. Regulamin oraz informacja o konkursie został również umieszczona na stronie www.wson.wroc.pl.

Konkurs trwał do 31 października 2008 r. W dniu 17 listopada 2008 r. w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, przy ul. Św. Antoniego 36/38 we Wrocławiu odbyło się posiedzenie Kapituły konkursu fotograficznego "Nie ma barier. Dolny Śląsk". Na konkurs wpłynęło 31 zgłoszeń, w tym 4 zgłoszenia nie spełniały warunków regulaminu konkursu.

Kapituła w składzie:

- Tadeusz Krasoń - Przewodniczący Kapituły, Prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych
- Adam Hawałej - Wiceprzewodniczący Kapituły, Fotreporter Polskiej Agencji Prasowej
- Mieczysław Michalak - Fotreporter, Kierownik Działu Foto "Gazeta Wyborcza"
- Sławomir Piechota - Przewodniczący Rady Programowej Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, Poseł na Sejm R.P.

- Bartłomiej Skrzyński - dziennikarz, rzecznik prasowy Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych
- Janusz Telejko - Z-ca Dyrektora Katolickiego Radia "Rodzina"
- Marcin Sokołowski - Dyrektor Oddziału Dolnośląskiego PFRON

nagrodziła następujące prace:

- w kategorii *zdjęcie pojedyncze*:

I nagroda - 2000 PLN

Filip Mazurek (Godło: Gitara)

II nagroda - 1000 PLN

Arkadiusz Bochowicz (Godło: Płatek Śniegu)

III nagroda - 500 PLN

Renata Pyka (Godło: Trójkąt)

- w kategorii *fotoreportaż*:

I nagroda - 2000 PLN

Tomasz Woźny (Godło: KRUG)

II nagroda - 1000 PLN

Bartłomiej Sroka (Godło: Herbata jaśminowa)

III nagroda - 500 PLN

Tomasz Zdobyłak (Godło: Tombo)

Wyróżnienie:

Ałanas Ałanassov (Godło: Złota jesień we Wrocławiu. Przygody Weroniki)

Wręczenie nagród laureatom konkursu fotograficznego odbyło się na uroczystej Gali z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w dniu 6.12.2008 r.

- Dolnośląski konkurs rysunkowy "Osoba niepełnosprawna w oczach dzieci"

Patronat honorowy nad konkursem objęli p. Marek Łapiński Marszałek Województwa Dolnośląskiego oraz p. Beata Pawłowicz Dolnośląski Kurator Oświaty.

Z pomocą Kuratorium Oświaty we Wrocławiu do wszystkich placówek przedszkolnych i szkół podstawowych zostały dostarczone plakaty (1200 szt.)

informujące o konkursie, przykładowy scenariusz lekcji (1200 szt.) oraz regulamin konkursu (1200 szt.).

Uczestnikiem Konkursu mogło zostać dziecko w wieku od 4 do 10 lat. Prace były oceniane i nagradzane w dwóch kategoriach wiekowych: 4 - 6 lat (przedszkola) oraz 6 - 10 lat (szkoły podstawowe). Praca mogła zostać wykonana w dowolnie wybranej technice a wymiary zawierać się w formacie A4 - A0.

Konkurs miał dwa etapy:

- Etap regionalny (Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Wrocław) - termin nadsyłania prac upływał 17 października 2008 r. Spośród wszystkich prac Kapituła Regionalna wybrała po 10 najlepszych prac w każdej kategorii wiekowej i przestały do etapu wojewódzkiego.
- Etap wojewódzki - z wybranych prac w etapie regionalnym Kapituła Konkursu wyłoniła po 5 Laureatów w każdej kategorii wiekowej.

Rozstrzygnięcie etapu wojewódzkiego nastąpiło w dniu 14 listopada 2008 r. gdzie w siedzibie Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, przy ul. Św. Antoniego 36/38 we Wrocławiu odbyło się posiedzenie Kapituły Dolnośląskiego konkursu rysunkowego "Osoba niepełnosprawna w oczach dzieci".

Kapituła w składzie:

1. Weronika Żuławińska - Przewodnicząca Kapituły, wizytator Kuratorium Oświaty we Wrocławiu,
2. Maria Feliks - Wiceprzewodnicząca Kapituły, Dyrektor Biura Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych,
3. Agnieszka Skowerska-Zamorska - Plastyk, Przedszkole nr 77 we Wrocławiu,
4. Halina Bielawska - Wicedyrektor Przedszkola nr 77 we Wrocławiu,
5. Jakub Stańda - Nauczyciel plastyk Publiczne Gimnazjum w Czernicy,

działając zgodnie z regulaminem Konkursu przyznała 5 nagród i 5 wyróżnień w każdej kategorii wiekowej.

KATEGORIA WIEKOWA 4-6 LAT (PRZEDSZKOLA).

NAGRODY:

1. **Oliwia Bodziach** – lat 6,

Oskar Dąbrowski – lat 6,

Kacper Przybycin – lat 6,

Kuba Pikuta – lat 6

Przedszkole nr 109 we Wrocławiu.

Opiekun: Natalia Lisiecka.

2. **Marta Pawlus** – lat 6, Przedszkole nr 121 we Wrocławiu.

Opiekun: Agnieszka Skowerska–Zamorska.

3. **Kamil Rzeszutko** – lat 6, Przedszkole w Karpaczu.

Opiekun: Anna Figura.

4. **Oliwia Wojtaś** – lat 5,

Przedszkole Samorządowe nr 2 w Piechowicach.

Opiekun: Sylwia Januszkiewicz.

5. **Mateusz Rak** – lat 5,

Przedszkole przy Zespole Szkół w Legnickim Polu.

Opiekun: Lidia Świeża.

WYRÓŻNIENIA:

1. **Paulina Marciniszyn** – lat 5,

Przedszkole Miejskie nr 15 w Lubinie.

Opiekun: Janina Głowacka, Krystyna Seile.

2. **Gabriela Pruszczyńska** – lat 5, Przedszkole nr 4 w Oleśnicy.

Opiekun: Elżbieta Junik.

3. **Nadia Zięćnik** – lat 5, Przedszkole nr 4 w Jeleniej Górze.

Opiekun: Joanna Skoczek.

4. **Ania Harlender** – lat 6, Przedszkole nr 77 we Wrocławiu.

Opiekun: Agnieszka Skowerska-Zamorska.

5. **Bartosz Bartosik** – lat 6. Przedszkole Miejskie nr 14 w Świdnicy.

Opiekun: Bernadetta Hruszowiec, Bożena Kuźniar.

KATEGORIA WIEKOWA 6-10 LAT (SZKOŁY PODSTAWOWE)

NAGRODY:

1. **Julia Złotkowska** – lat 9,

Szkoła Podstawowa Lauder-Etz Chaim we Wrocławiu.

Opiekun: Ewa Solska.

2. **Piotr Klimiuk** – lat 10, Szkoła Podstawowa w Kobierzycach.

Opiekun: Iwona Borkowska.

3. **Weronika Powszek** – lat 9,

Szkoła Podstawowa w Chrzgstawie Wielkiej.

Opiekun: Marlena Pośpieszyńska.

4. **Angelika Cichowicz** – lat 8, Zespół Szkół w Bogatyni.

Opiekun: Ewa Danel.

5. **Maja Sobieszek** – lat 10,

Szymon Kozań – lat 10,

Szkoła Podstawowa Lauder-Etz Chaim we Wrocławiu.

Opiekun: Ewa Solska.

WYRÓŻNIENIA:

1. **Katarzyna Zielińska** – lat 10,

Pracownia Wychowania przez Sztukę PKInSEA w Lubinie.

Opiekun: Irena Oleksyn.

2. **Martyna Jaworska** – lat 7,

Pracownia Wychowania przez Sztukę PKInSEA w Lubinie.

Opiekun: Irena Oleksyn.

3. **Ola Rządkosz** – lat 7, Szkoła Podstawowa nr 51 we Wrocławiu.

Opiekun: Zofia Witan.

4. **Weronika Daszkiewicz** – lat 7, Szkoła Podstawowa nr 21 w Wałbrzychu.

Opiekun: Marzena Chwałek.

5. **Anna Sołkiewicz** – lat 9, Młodzieżowy Dom Kultury w Bolesławcu.

Opiekun: Katarzyna Sas.

Łącznie na Konkurs wpłynęło 1394 prace (z Jeleniej Góry - 237, Legnicy - 182, Lubina - 69, Wałbrzycha 343, Wrocławia - 470).

Prace, które wpłynęły do Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, omijając ocenę regionalną, nie były brane pod uwagę (93).

Dyplomy wręczono również opiekunom dzieci oraz osobom, które były zaangażowane w kapitułach regionalnej i wojewódzkiej.

Wręczenie nagród laureatom konkursu odbyło się na uroczystej Gali z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w dniu 6.12.2008 r.

Została wykonana również broszura pokonkursowa (4000 szt.), która zawiera reprodukcje nagrodzonych prac dzieci. Stanowi ona element promujący projekt "Nie ma barier. Dolny Śląsk". Powyższa broszura jest dystrybuowana w placówkach biorących udział w konkursie i delegaturach Kuratorium Oświaty we Wrocławiu

(Dzięki wsparciu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych został wykonany 12 str. folder – 800 szt. z zamieszczonymi pracami laureatów konkursu rysunkowego oraz przygotowano wystawę prac – 10 antyram 70 x 100 cm).

„Ruch dla każdego”

W okresie sprawozdawczym 08 października – 19 grudnia 2008r. w ramach Programu zrealizowano następujące działania:

1.) Cykl pięciu wycieczek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z województwa Dolnośląskiego:

- 18 października - 30 osób (dzieci wraz z opiekunami) z wałbrzyskiego Zespołu Szkół Specjalnych. Grupa była zorganizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu. Grupa odbyła wycieczkę do Wrocławia.

- 30 października - grupa 30 osób (w tym 24 dzieci) ze szkoły podstawowej specjalnej nr 116 dla uczniów z mózgowym porażeniem dziecięcym we Wrocławiu. Grupa pojechała na wycieczkę do Milicza, gdzie zwiedziła milicki zespół pałacowo – parkowy, korzystała z zajęć hipoterapii i dogoterapii oraz brała udział w ognisku z kiełbaskami. Wycieczkę oprowadzał przewodnik PTTK.

-15 listopada - grupa 20 studentów niepełnosprawnych z Politechniki Wrocławskiej oraz Dolnośląskiej Szkoły Wyższej udała się na wycieczkę do Milicza, gdzie została oprowadzona przez przewodnika PTTK po milickim zespole pałacowo – parkowym, wzięła też udział w hipoterapii oraz ognisku.

- 22 listopada - 30- osobowa grupa zorganizowana przez PCPR w Górze udała się na wycieczkę do Ściegien, gdzie korzystała z atrakcji Western City oraz do Karpacza, gdzie dzieci zwiedziły muzeum zabawek.

-29 listopada - 29-osobowa (w tym 22 osoby niepełnosprawne) grupa z Milickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych. Celem wycieczki było zwiedzenie wrocławskiego ZOO oraz zwiedzenie wrocławskiego rynku śladami krasnali oraz historycznych obiektów architektonicznych. Wycieczkę oprowadzał przewodnik PTTK.

2.) Obóz sportowy - sekcji koszykówki na wózkach klubu sportowego Start Wrocław oraz dzieci i młodzieży z Ośrodka Opiekuńczo - Leczniczego w Wierzbicach:

W okresie od 07 – 16 listopada, grupa 11 koszykarzy z klubu sportowego Start Wrocław, przebywała na obozie szkoleniowym w Zieleńcu. Zawodnicy odbywali 3 treningi dziennie, wg. planu treningowego rozpisanego przez trenera. Uczestniczyli w treningach: motorycznych, taktycznych i rzutowych zgodnie z konspektem trenera. Dodatkowo zawodnicy korzystali z odnowy biologicznej (masaże wodne, sauna) w ośrodku, w którym byli zakwaterowani. Ośrodek „Szarotka” w którym mieszkali i spożywali posiłki uczestnicy jest w pełni przystosowany dla potrzeb osób na wózkach. Dodatkowo znajduje się on w niedużej odległości od hali sportowej wrocławskiego AWF, na której trenowali uczestnicy. Dwunastego listopada uczestnicy pojechali do Kudowy Zdrój na basen (jako element restytucji potreningowej).

„Równe szanse”

W okresie od 13.10.2008 do 31.12.2008 w ramach projektu:

- powstała baza wrocławskich organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się osobami niepełnosprawnymi i jest ona dostępna na stronie www.wson.wroc.pl . Baza została stworzona w oparciu o utworzoną na początku trwania projektu listę adresową wrocławskich organizacji zajmujących się niepełnosprawnymi. W tej bazie znalazły się adresy 177 organizacji. Organizacje te zostały odwiedzone przez wolontariuszy, którzy wypełniali na miejscu ankiety dotyczące danych organizacji. W wyniku ich działań powstała baza około 80 obecnie działających organizacji, które zadeklarowały, że zajmują się niepełnosprawnymi i chcą, aby ich adresy znalazły się w bazie.

- powstało profesjonalne opracowanie dotyczące przystosowania wrocławskiego ogrodu botanicznego i ogrodu zoologicznego dla potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z propozycjami zmian mającymi na celu polepszenie tej dostępności. Analizę wykonała architekt, dr Anna Bać. Analiza zawiera szczegółowy opis obecnej sytuacji w obu ogrodach – infrastruktury, komunikacji, warunków zabudowy, planów zagospodarowania terenu.

- powstało opracowanie dotyczące analizy dostępności wrocławskiej trasy turystycznej „Poznajemy najstarszy Wrocław” dla osób niepełnosprawnych z różnymi

rodzajami niepełnosprawności.

Trasę została opracowana przez Adama Ćwikłę, osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym z powodu dysfunkcji narządu wzroku, Damiana Dudatę, osobę z wadą słuchu, Bartłomieja Skrzyńskiego poruszającego się na wózku inwalidzkim oraz Elżbietę Lisiecką, która jest certyfikowanym przewodnikiem oprowadzającym grupy osób niepełnosprawnych.